

DE

VENAE SECTIONE
IN FEBRIBVS ACVTIS MALIGNIS
NON SEMPER NECESSARIA

E DECRETO

AMPLISSIMI MEDICORVM ORDINIS
IN REGIA FRIDERICIANA

PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,

POTENTISSIMI PRUSSIAE REGIS A CONSILIIIS INTIMIS,

MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,

FACVLT. MEDICAE SENIORE ET REGIORVM ALVMNORVM EPHORO,

IMPERIALIS ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDE,

ET COMITE PALATINO CAESAREO,

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS AC PRIVILEGIIS

MORE MAIORVM LEGITIME CONSEQVENDIS

DIE XVI OCTOBRIS MDCCCLX.

PVBLICE DISPVTABIT

AVCTOR

DEMETRIVS NICOLAI KARAKASSES

SATISTA - MACEDO.

HALAE AD SALICAM,
STANNO SCHNEIDERIANO.

IN FEBRIBUS ACUTIS MALIGNIS
 NON SEMPER NECESSARIA
 APPLISSIMI MEDICORUM ORDINIS
 IN REGIA FRIDERICI UNIVERSITATE
 PRÆSIDI
 VRO ILLUSTRI EXCELLENTI SIGISBERTO CORRINTISSIMO
 D. ANDREA ELIA BACHNERO
 SACRI ROMANI IMPERII HONORIS
 POTENTISSIMI FIVSIAE REGIS A CONSILII INTIMIS
 MEDICAE ET CHIRURGICAE UNIVERSITATIS PROF. PUBL. ORDINARIO
 FACULT. MED. SENSORE ET REGIUM ALUMNORUM AGENORO
 MEDICINAE ACADEMIAE NATURAE CURIOSORUM PRÆSIDI
 ET COMITIS PATENTIS CARIERIS
 PRO GRADU DOCTORIS
 SUMMOPRE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
 HONORABILISSIMIS LEGITIMIS CONSEQUENTIS
 AVCTOR
 DEMETRIUS NIGOLAI KARAKASSIS
 SATHSTA - MACEDO

HALAE AD SALICAM
 STANNO SCHNEIDERIANO.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
VENAE SECTIONE
IN FEBRIBVS ACVTIS MALIGNIS
NON SEMPER NECESSARIA.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Οὐδὲν τῷ ὄντι σαφέστερον ἄνδεμὴν ἀληθέστερον τοῦ ἱατρικῆ ἐκείνη ἀξιώματος, ὅτι ἐχ' ἀπλῶς ἀλλὰ λίαν περισκεμμένως ἐν τῷ θεραπεύειν τοῖς κενωτικοῖς χρῆσθαι δεῖ ἐοικημένον. Ἐδίδαξεν ἤδη τῆτο ἐν πολλοῖς μὲν τῶν ἐαυτῆ συγγραμμάτων ὁ μέγας ἐκείνος Ἱπποκράτης ὁ τῶν ἱατρῶν κορυφαῖος. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς παρ' αὐτῆ εἰρημένους, τῷ προκειμένῳ τρωτ

PRAEFATIO.

Nihil plane certius est ista veritate medica, quod non promiscue, sed summa cum circumspectione in morbis persanandis adhiberi debeant remedia evacuantia. Docuit id iam compluribus in locis Operum suorum Magnus HIPPOCRATES, Medicorum facile princeps. Huic argumento, inter alia eius effata, respondent quoque

frequentia: Sic & vasorum eva-
 tuatio, si quidem, qualem fieri
 decet, fiat, confert, & facile fe-
 runt; sin minus, contrarium fit.
 Respicere igitur oportet & re-
 gionem, & tempestatem, & eta-
 tem, & morbos, in quibus conve-
 nit aut non (Aph. 2. Sect. I).
 Porro: Incipientibus morbis, si
 quid movendum videatur, move:
 vigentibus vero quiescere melius
 est (Aph. 29. Sect. II). Sicuti ve-
 ro omnia generatim evacuantia hanc
 prudentiam a Medico exigunt, ut
 illorum applicationem cum salute
 ægrotantium facere sciat; ita præ-
 fertim opus crit, ut idem circa
 Venæ sectionem in febribus acutis
 malignis observetur. Exemplis mul-
 torum Medicorum mihi constitit,
 quod ab ipsis Venæ sectio in febr-
 bus modo dictis sine ullo discrimi-
 ne institui soleat, non secus, ac si
 istud remedium ad curandos ægro-
 tantes summæ necessitatis foret; cu-

λόγη, μάλιστα συμφωνεῖ τὰ ἐπιόμενα:
 "Οὕτω δὲ καὶ ἡ κενεαγγεία, ἣν
 μὲν οἷα δεῖ γίνεσθαι γίγνεται,
 ζυμφέρει τε καὶ εὐφορως φέ-
 ρουσιν; ἣν δὲ μὴ τευαντίον. Ἐπι-
 βλέπειν ἔν δὲ καὶ χῶριν, καὶ
 ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νέτους ἐν
 ἡσὶ δεῖ ἢ ἔ' (Τμήμ. α. ἀφορ. β).
 Καὶ αὐθις: Ἀρχομένων τῶν νέσων
 ἦντι δοκεῖ κινεεῖν, κίνει: ἀμα-
 ζουσῶν δὲ, ἡσυχίην ἔχειν βελ-
 τιον ἐστὶ (Τμήμ. β. ἀφορ. ηθ.). Κα-
 θ' αὐτὰρ δὲ πάντα, ὡς ἐν γένει εἰπεῖν,
 τὰ κενωτικὰ βοηθήματα ταύτην
 παρὰ τῶ ἰατρῶ τὴν φροῖσιν εἰσπράτ-
 τονται ἵνα ἐπὶ μεγίστη τῶν καμνόντων
 ὠφελεία χροῖσθαι τέτοις γνώστη, ἔτω
 δὴ μάλιστα αὐτὸ τέτο περὶ τὴν φλεβο-
 τομίαν ἐν τοῖς ὀξέσιν ἅμα τῷ κακοῦ-
 θεσι πυρετοῖς παρατηρεῖσθαι ἄξιον.
 Ἐν δὲ ἰκανοῖς τε παραδειγμασι
 πέπεισμαι, ὅτι πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ἐν
 τοῖς ἤδη ἐληθεῖσι πυρετοῖς ἀνευ τινὸς
 διακρίσεως παραλαμβάνει τὴν φλεβο-
 τομίαν ἐνώθασιν, ἔχ' ἥττον, ἀλλ' ὠτανεῖ
 τὸ βοηθῆμα εἰς τὴν τῶν καμνόντων
 ἴασιν τῶν ἀναγκαιοτάτων ὑπῆρχεν;

ἔτιως γεμῆν τὴν χεῖρτιν περιορισεῖαν
 πως εἶναι ὃ, τε λόγος καὶ ἡ πείρα πε-
 θασιν. Ὁ δὲ ἐν τῷ παρόντι συγ-
 γραμματίῳ σαφέστερον δηλωθήσεται,
 ἐν ᾧ ἰσχυροῖς λόγοις ἀποδείξαι πειράσο-
 μαί, τὴν φλεβοτομίαν ἐν τοῖς ὀξείσιν
 αἵμα καὶ κακοῖσιν πυρετοῖς ἐκ αἰεί
 ἀναγκαίαν εἶναι.

§. α.

Διδάσκουσι μὲν οἱ παθολογοῦν-
 τες ἐπινοεῖσθαι δὲ τῶτο καὶ αἱ παρατη-
 ρήσεις, ὑπάρχειν τινὰ νοσήματα, ἃ τῇ
 τῶν ἰσθμῶν ἀναθυμιάσεων ἐτέρῳ ἰσθ-
 μοῦ ὑποκειμένῳ, ἄλλως ὑγιαίνουν, κοινῶς,
 ὅμοιον ἑαυτοῖς νόσημα ἐν ἐκείνῳ προσ-
 διορῆσαι δύναται. Τῶτό τε ἐν ἐκείνῳ
 πάντως γε προσδιορίζεσθαι, ἢν μὴ
 παρῶσιν, ἢ φθάσαντα πρότερον, ἢ
 αὐτίκα μετὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἀνα-
 θυμιάσεων προσερχθῶσι τὰ τὴν τῷ
 δηλητηρίου δύναμιν συντηρήσασιν ἰσχύοντα.
Κακοήθια τὰ τοιαῦτα καλεῖται νο-
 σήματα. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων δ'
 αἰσθῆσι προδηλον, τὰ κακοήθια ταῦτα
 νοσήματα εἶσοτε μὲν ταχέως ἀποτερ-
 τήσθαι, ἐνθὺς τε ἐπιτελείμενον τοῖς
 νοσῶσιν ἐπιφέρειν κίνδυνον. ἄλλοτε δὲ

ius tamen usum restringendum esse
 volunt ratio & experientia. Quod
 iam ex praesenti Dissertatione publi-
 ca apparebit, in qua solidissimis ar-
 gumentis probare conabor, Venae
 sectionem in febribus acutis mali-
 gnis non semper necessariam esse.

§. I.

Docent Pathologi, idque obser-
 vationes confirmant, morbos existe-
 re, qui, exhalationibus suis cum
 alio subiecto, alias sano, communi-
 caris, sui similem morbum in illo
 determinare possunt; illumque in
 eodem re vera determinari, nisi vel
 adsint, vel praemittantur, vel post
 susceptas exhalationes statim offe-
 rantur quae vim & potentiam vene-
 ni infringunt. Morbi huius condi-
 tionis dicuntur *maligni*. Ex ob-
 servationibus porro elucescit, morbos
 malignos nonnunquam celeriter de-
 cursum suum absolvere, statimque
 stupari eminenti periculo vitae agro-
 rantium; quandoque autem pheno-
 mena,

mena, hisce plane contraria, in conspectum dare. Quum ergo Pathologi priores morbos *acutorum* seu *brevium*; posteriores autem *chronicorum* sive *longorum* nomine insignire soleant: distinctio morborum in acutos & chronicos firmo innitur fundamento.

§. II.

Morbus malignus requirit morbum, qui exhalationibus suis sui similem morbum in alio subiecto excitare valet (§. anteced.). Quum hoc phenomenon reapse determinatum sine ingressu particularum quarumdam ex uno corpore in aliud concipi nequeat, & partes corporis humani vel solidæ sint, vel fluidæ; solidæ vero, qua tales, nunquam exhalationum instar dissipantur (per princip. physiolog.): necesse omnino est, ut morbus malignus, sui similem morbum producens, requirat, ut particulæ fluidorum e corpore, hoc morbo afflicto, egrediantur, atque in aliud corpus

τ'αναντία τέτοις δεικνύναι φαινόμενα. Ἐπει τόνυν οἱ παθολογῶντες ἐκείνων μὲν, ὀξεία ἢ βραχέα, ταῦτα δὲ, χρόνια ἢ μακρὰ ὀνομάζειν εἰσάσται: ἡ τῶν νοσημάτων ἄρα εἰς ὀξεία καὶ χρόνια διαίρεσις βεβῶλω ἐπεξεῖδεται. Θεμελίω.

§. β'.

Τὸ κακῆδες νόσημα τοῦτον δὲ τι ἀπαιτεῖ νόσημα, ὃ ταῖς ἰδίαις ἀναθυμιάσταιν ὁμοιον ἐαυτῷ πάθος ἐν ἑτέρῳ ἴνι ὑποκειμένῳ ἀνεγείρει δύναται (§. α). Ἐπει ἔν τῷ φαινόμενον τῆτο κυρίως προσδιορισθὲν ἄνευ παρεισδύσεως μορίων τινῶν ἀφ' ἑτέρου εἰς ἕτερον σῶμα ἐνοηθῆναι ἀδύνατον, τὰ μέρη δὲ τῆ ἀνθρώπινα σώματος ἡσυχασί ἐσιν ἢ ὑγρὰ, τὰ ὑγρὰ δὲ ἢ τοιαῦτα ἀδέποτε ἀναθυμιάσεων δίκην περιδιαχέονται (κατὰ τὰς φυσιολογικὰς ἀρχὰς): ἀνάγκη δὴ πεθεῖν, εἰς τὸ ἀποτελεῖσται ὁμοιον ἐαυτῷ πάθος τὸ κακῆδες νόσημα ἀπαιτεῖν, ἵνα τὰ μέρη τῶν ὑγρῶν ἐκ τῆ πάσχοντος ἤδη σώματος ἐξίοντα εἰς ἄλλό τι σῶμα εἰσερεύσται, ἐπει δὲ πᾶν αἰτιατὸν ἀνάλογον ἐαυτῷ ἀπαιτεῖ αἰ-

τιον, ἀπὸ τῆς ἰσότητος δ' αὐθις τὰ αἰ-
 τιατὰ εἰς τὴν τοῦ αἵτης ὑγιᾶς τὸ συμ-
 πέρασμα, ὡς παρὰ τοῖς φιλοσόφοις
 ἀποδεικνύται; ἀπὸ τῆς παρεισδύσεως
 δὲ τῶν μορίων τέτων τὸ αὐτὸ νόσημα,
 ὅπερ ἐν τῷ νοσῶντι ἤδη σώματι, πά-
 ρεσι (κατὰ τὴν ὑπόθεσιν): ἀνάγκη,
 ἵνα τὰ μέρη ταῦτα τὰ τῷ ἐτέρῳ
 σώματι ἐγκολπωθέντα τὰς αὐτὰς
 ταῖς ἐν τῷ ὑποκειμένῳ παρέρσαις, ἐξ ἧ
 τὸ προσληφθὲν πάθημα παρήχθη,
 διαθέσεις ἀποτελέσωσιν. Ἄι ἄρα
 ἀπὸ τῶν προσληφθέντων μορίων με-
 ταβολαὶ τῆς ὑγιᾶς πρὸς ἑω διεσῆκασι
 καταστάσεως. Διὸ δὴ ἑδ' ἐν δέχεται
 τὰ τοιαῦτα τῶν ὑγῶν μέρη ἔχως
 ἔχειν, ὡς ἡ ὑγιᾶς τοῦ ἀνθρώπου σώμα-
 τος εἰς πρᾶττει κατάστασις. Ἀλλά γε
 τὰ τῶν ὑγῶν πάθη ἀπαιτῶσιν ἵνα ἡ
 ἠσότης αὐτῶν, ἡ ἠ ποιότης, ἡ ἠ μίξις,
 ἡ ἠ κίνησις ἀπὸ τῆς ὑγιᾶς ἐκτραπῆ
 καταστάσεως. Ἡ πληθώρα δὲ ἢ ἡ
 τῶν ὑγῶν ἀνάξεις, ἡ κενεαγγελία τε
 ἢ ἡ βραδεία τῶν ὑγῶν κίνησις ἑδέ
 ποτε τὴν τὰ κακῆθας νοσήματος πα-
 ρισῶσιν φύσιν παρατηρῶνται. Τὸ κα-

deferantur. Quoniam vero quili-
 bet effectus proportionatam sibi vin-
 dicat causam, ex aequalitate effe-
 ctus porro ad aequalitatem causæ
 consequentia valet, perhibentibus id
 Philosophorum demonstrationibus; at-
 que ab ingressu harum particula-
 rum idem morbus praefens est in
 corpore iam aegrotante (per hypo-
 thef.): opus est, ut particulae istæ,
 alterius corpori insinuatæ, leasdem
 producant determinationes, quæ de-
 prehendantur in subiecto unde su-
 sceptrus morbus derivandus venit.
 Mutationes ergo, a particulis re-
 ceptis productæ, a statu sanitatis ab-
 errant. Neque ideo fieri potest, ut
 huiusmodi particulae fluidorum ta-
 lem conditionem habeant, qualem
 iam status sanitatis in corpore hu-
 mano sibi vindicat. Enim vero
 morbi fluidorum requirunt, ut ho-
 rum vel quantitas, vel qualitas, vel
 mixtio, vel motus a statu sanitatis
 declinet. Plethora porro, ebullitio
 humorum, motus fluidorum iusto tar-

B

dior,

dior, indolem morbi maligni nunquam exhibere observantur. Quare morbus malignus mixtionem humorum depravatam postulabit; sed mixtio humorum per motum intestinum depravatur: Hinc morbus malignus cuiuscunque indolis (§. anteced.) supponit motum intestinum, quatenus mixtionem fluidorum corporis humani destruentem, adeoque modo fermentationem, modo putrefactionem, quae summum fermentationis gradum sive absolutam fermentationem constituit (per princ. chem.). Unde colligitur, in humoribus corporis, quod morbo cuidam obnoxium est, putredinem adesse debere. Ubi vero causa efficiens adest sufficiens, ibi eiusdem effectus esse debet. Quum porro putrefactio scaturigo sit putridi, non poteris dubitare, quin morbi maligni putridum, in humoribus nostris latens, requirant.

§. III.

Quidquid efficit, ut morbus quidam fit is, qui est, illud causa eius-

κρήδες ἀρα νόσημα τῆς μίξεως διαφθορὰν ὑποτίθησιν. Ἄλλ' ἡ τῶν χυμῶν μίξις διὰ τῆς ἐνδομύχε λυμαινεται κινήσεως. Τὸ κακὸν κρήδες τοιγαρῶν νόσημα ὁ ποῖος δῆποτε φύσεως (§. ἀνωτ.) ἐνδομύχον ὑποτίθησιν κίνησιν καθ' ὅσον τὴν μίξιν τῶν ὑγρῶν τῶ ἀνθρώπινε σώματος διαφθείρουσιν: καὶ δὴ νῦν μὲν ζύμωσιν, νῦν δὲ σῆψιν, ἥτις τὴν ἐς ἀκρον ἦτοι ἐντελεῖ συνίησι ζύμωσιν (κατὰ τὰς χημικὰς ἀρχὰς). Ὅθεν συνάγεται ἐν τοῖς χυμοῖς τῶ σώματος τῶ κακῶν κρήδες ἐπιελευκότος νοσήματι δεῖν σῆψιν παρεῖναι. Ὅπερ δὲ τὸ ποῖον αἰτιον ἀποχερῶν, ἐκεῖ καὶ τὸ αὐτῶ ἀποτελέσμα, ἡ σῆψις δὲ τῶ σηπεδονῶδες ἐστὶ πηγὴ, δῆλον ὅτι τὰ κακῶν κρήδες νοσήματα σηπεδονῶδες τι τοῖς ἡμετέροις χυμοῖς ἐμφωλεῦον ἀπαιτεῖ.

§. γ'.

Πᾶν τὸ ποῖον τὸ κακῶν κρήδες τινος τὶ ἦν εἶναι, τῶ αἰτιον τῶ αὐτῶ

ὑπάρχειν ὀφείλει: ἀλλὰ μὴ τὸ ἐν τοῖς
 χυμοῖς σηπεδονώδες ἀπεργάζεται, ἵνα
 τὸ κακὸν νόσημα ὅμοιον ἑαυτῷ ἐν
 ἄλλῃ ἢ ὑποκειμένῳ προσδιορίσῃ
 (§. ἀνωτ.), ἄρα ἵνα ἢ κακὸν νόσημα
 (§. ἀ.). ἐκὲν τὸ ἐν τοῖς τῷ ἀνθρώπινῳ
 σώματι. χυμοῖς ἐνυπάρχον σηπεδονώ-
 δες, αἰτία ἔσται τῶν κακοηθῶν νοσημά-
 των. Ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως ἄρα τοῦ
 κακοηθοῦ νοσήματος εἰς τὴν τῷ σηπε-
 δονώδεις, καὶ ἀπὸ τῆς τέως εἰς τὴν
 ἐκείνῃ ὑπάρξιν ἐξίστη ὑγίης ἔσται ἡ ἀκο-
 ληθία. Ἐντεῦθεν ἀπὸ τῆς φύσεως
 τῶν εἰσπνεόντων ἀγγείων ἢ πανταχῶς
 τοῦ ἀνθρώπινου διεσπαρτάς δέρματος,
 καὶ ὁ τῷ μολυσμῷ σαφηνίζεται τρόπος,
 ὑγρῶν τε τινῶν ἢ κυριωτάτη μόλυν-
 σις, καὶ τόπων τινῶν ἢ ταχίστη κἀκω-
 σις. Ἔστι δὲ ἡμῖν ἐνταῦθα περὶ τῶν
 προσεχῶν αἰτίων τῶν κακοηθῶν νοση-
 μάτων ὁ λόγος, ὧν τὰ πρότερον αἰτία,
 ποικίλα, ἐξαίρετως δὲ αἰφθοραὶ τῶν
 ἐξ μὴ φυσικῶν καλεσμένων.

§. δ.

Οἱ χημικοὶ περὶ τῆς ἐνδομύχου
 κινήσεως, ὡς ὑγρῶς τινος τὴν μίξιν ἀνα-

cusdem esse debet. Sed putridum,
 quod iam inhaeret massæ humorum,
 efficit, ut morbus malignus determi-
 net sui similem morbum in alio subie-
 cto (§. anteced.), ergo ut sit morbus
 malignus (§. I). Hinc putridum, quod
 humoribus corporis humani inexistit,
 causâ esse debet morborum maligno-
 rum. Ex præsentia itaque morbi ma-
 ligni ad præsentiam putridi, atque ex
 huius ad illius præsentiam æque vale-
 bit consequentia. Inde etiam ex natu-
 ra vasorum absorbentium, per corti-
 cem externum corporis humani disper-
 forum, patet modus contagii; fluido-
 rum quorundam præcipuum inquinam-
 entum; locorum quorundam præ
 ceteris afflictio. Loquor hic de mor-
 borum malignorum causâ proxima,
 cuius causâ remota variæ possunt esse,
 præcipue vitia rerum sex non-natura-
 lium.

§. IV.

Chemici de motu intestino, mix-
 tionem fluidi cuiusdam destruentem,
 disse-

differentes, duos praecipue observari eiusdem gradus evincunt, priorem densitatem fluidi, posteriorem illius rarefactionem sibi coniunctam habere; illum lente, hunc longe citius absolvi. Quod quum de quolibet fluido valeat, valebit etiam de fluido corporis humani, ubi iam tyrannidem suam exercet putredo. Quoniam autem quilibet putredinis gradus sine alcali volatilis productione cogitari nequit, prouti Chemia docet: necesse est, ut primo in gradu sal alcalinus magis implicitus inhaereat humoribus, & magis sit explicitus in putrefactionis gradu secundo. Hinc putredo fuscitata in massa humorum corporis humani modo potentius, modo debilius agere debet.

§. V.

Morbus malignus vel acutus est, vel chronicus (§. I.); uterque putridum in humoribus corporis humani requirit (§. II.) tanquam sui causam (§. III.).

τρεπάτης, τὸν λόγον ποιόμενοι, διττὸν μάλιστα αὐτῆς παρατηρεῖσθαι πείθεσι τὸν βαθμὸν, τὸν μὲν τῆ τῆ ὑγρῆ πυκνώσει, τὸν δὲ τῆ τῆ αὐτῆ ἀραιώσει συνεζευγμένον, ἐκείνον μὲν ἡσυχῇ, τῆτον δὲ πολλῶ τάχιον ἀποτελεῖσθαι. Ὁ δὲ ἔπει ἀληθεύεται ἐπὶ ἐκάστῃ ὑγρῆ ἀληθεύεται ἅρα καὶ ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ τῆ ἀνθρώπου σώματος, επικρατέστες ἤδη ἐν αὐτῷ τῆς σήφως. Ἐπει δὲ ἕκαστος τῆς σήφως βαθμὸς ἀνευ τῆ δυσωδίας τι παραγαγεῖν ἀλυκὸν πνεῦμα ἐνοεῖσθαι ἐ δύναται, ὡς ἡ χημικὴ διδάσκει: ἀνάγκη ἵνα ἐν τῷ πρώτῳ βαθμῷ τὸ ἀλυκὸν τῆ πνεῦμα συνεπτυγμένον τοῖς χυμοῖς ἐπιζάνη, ἀνεπτυγμένον δὲ μίλλον ἐν τῷ δευτέρῳ βαθμῷ τῆς σήφως. Ὅθεν ἡ ἐν τοῖς χυμοῖς τῆ ἀνθρώπου σώματος ἀεγερθεῖσα σήφως, νῦν μὲν ἰσχυρότερον, νῦν δὲ ἀδυνάτερον ἐνεργεῖν ὀφείλει.

§. Ἐ.

Τὸ κακώδες νόσημα ἢ ὀξύ ἐστίν, ἢ χρόνιον (§. α.); ἐκάτερον σηπεδονώδες τι απαιτεῖ ἐν τοῖς χυμοῖς τῆ ἀνθρώπου σώματ. (§. β.) ὡς ἴδιον αἴτιον (§. γ.). διὰ

τὸ κακὸν ὄξυ νόσημα ἀπαιτεῖ ση-
πεδοῦδες ἐξ ἑαυτῶν προβαίνει κινυ-
ῶδες νόσημα ταχέως τε ἀποπερματύ-
μενον (§ β.); ἀλλικὸν ἀρι πνεῦμα τῆ
τῶν χυμῶν ἀραιάται συνεζευγμένον
(§ ἀνωτ.). Τῷ ὄξυ κακῷ νοσήματι
ἀντίκειται τὸ χροῖον κακὸν (§ α.):
ἐκὼν ἢ τὸ τέταρτον σηπεδοῦδες
ἔσαι, ἢ τυχεροῦ ἐμπης ἢ ἀδενέτερον
ἐνεργῶν, ἢ διὰ ταῦτα ἀλλικὸν πνεῦμα
τῆ τῶν χυμῶν συνημμένον πυκνώσει.

§. 5.

Ἐἴτιν ἅττα τῶν κακοθῶν νοση-
μάτων ὡδέπως προβαίνοντα. Τοῦ
περιφερικοῦ σπασμοῦ, ὅτε μὲν μείζο-
νος, ὅτε δὲ ἐλάττωτος, περίπου ἐσπέρας
ὀπιμέραι, εἰσβάλλοντος, τῶν σφυγμῶν
παρατηρεῖται ταχύτης τε ἢ πυκνότης·
παρὰ ταῦτα δὲ μικρὸς, πολλὰκις δὲ ἢ
ἀμυδρὸς καταλαμβάνεται ὁ σφυγμός.
Τῷ σπασμῷ δὲ τέταρτον ἀνιχνότος ἢ τε
θλίψις τῶν προκαρδίων ἢ ἢ τῶν δυά-
μων ἀποβολὴ ἀυξοῦνται, συντρέχουσι
τε καρδιαία, κεφαλῆς τε ὀδύνη ἢ
ἰλυγῶδεις κακῶται, λεπτοθυμιαί,

(§. III.) Quare morbus malignus postu-
lat putridum, a quo morbus proficisci-
tur statim periculosus, celerisque decur-
sus (§. II); hinc alcali volatile cum
massa humorum rarefactione coniun-
ctum (§. anteced.). Morbo maligno
acuto opponitur morbus malignus
chronicus (§. I); unde etiam caussa
eiusdem erit putridum, quod vero
lentius & debilius agit, ideoque al-
cali volatile cum inspissatione flui-
dorum coniunctum.

§. VI.

Dantur morbi maligni, qui se-
quenti modo incedunt. Post spas-
mum periphericum, modo maiorem,
modo minorem, circa vesperam, quo-
vis die ingruentem, pulsuum obser-
vatur celeritas; præterea vero par-
vus, sæpiusque obscurus deprehendi-
tur pulsus. Spasmo illo suborto, an-
xietas præcordiorum viriumque pro-
stratio increseunt, concurrunt capitis
gravitas, neque deficient eiusdem do-
lores, vertiginosæ adflicciones, lipo-
thymia, lapsus memoria, deliria,
vigi-

vigiliæ, affectus soporosi, convulsiones. Aestus, quem sibi comitem habent morbi isti, satis est moderatus. Aeger se melius habere videtur horis matutinis, quam vespertinis. Ad decursum suum absolvendum interdum ne unicum quidem septenarium requirunt, tertium raro superant. Solvuntur vel per redeuntem sanitatem, vel per alium morbum, vel per mortem. Ultima solutio erit pessima.

§. VII.

Morbi maligni, in §. anteced. adumbrati, facta sui exacerbatione invadunt cum spasmo peripherico, quem pulsus celer & frequens subsequitur; quam ob rem necesse erit, ut istis quoque morbis notio febris æque vera sit ac fecunda (a). Sed huius iam conditionis esse deprehenditur febris in morbis ad §. anteced. descriptis, ut celeriter decurrat, statim stipata eminente quodam periculo vi-

μνήμης ὀλιγοσ, παραφροσίναι, ἀγρύπνιαί, καρῶδη παθήματα, σπασμοί. Ἡ παρεπομένη δὲ τοῖς νοσήμασι τέτοις θερμότης ἔπαρὲ πολλῶν μέτρων ἐκπίπτει. Ὁ δὲ κáιμων εὐφορώτερον ἔχει καθορᾶται ταῖς ἐωθιναῖς ἢ ταῖς πρὸς ἑσπέραν ὥραις. Ἐἰς τὸ ἀποπερατῆσθαι δὲ ἐδὲ τῆς ἐβδόμης ἐδ' ὅτε δέονται, σπανίως τε τὴν καί. ὑπερβαίνουσι. Λύονται ἢ δι' ἐπανελεύσεως τῆς ὑγείας, ἢ δι' ἄλλης νοσήματος, ἢ διὰ θανάτου, ἢ ἐσχάτη λύσις κακίση.

§. Ζ'.

Τὰ κακοήθη νοσήματα, ἃ §. ἀνωτ. ἐπιμαρτυροῦνται, παρεξυόμενα μετὰ περιφεριμῶν σπασμῶν εἰσπηδῶσι, μεθ' ὧν σφυγμὸς παρεμαρτεῖταχύς τε καὶ πυκνός; διὸ ἀνάγκη ἵνα καὶ τέτοις ἀερόζη ὁ τοῦ πυρετῆ ὀρισμὸς ἐπίσης ἀληθὴς ὦν. Ἀλλὰ τοιαῦδε καταστάσεως ἐπὶν ὃ ἐν τοῖς ἀνωτ. §. διαγραφῆται νοσήμασι πυρετὸς, ἅτε ὀξυρόσπος ὦν αὐτὰ τε ἐπιφέρων τῶν νοσῶντι τὸν κίνδυνον: ὅτι ἄρα ὁ πυρε-

(a) Egregie id demonstravit excell. atque exper. Dn. D. ΝΙΕΤΚΚΙ, vir ad amplificandam augendamque medicinam plane natus, in Dissertat. inaug. de *Febribus complicatis*. Hal, 1753.

τὸς ἔτος οὕτως, ἀναμφιβόλως, εἴη ἡ-
 τον δὲ, ἵνα ὅτι συνεχῆς αἷμα ὁ αὐτὸς,
 ὡς τὰ ἀνάλογα διδάσκει, δια δὴ τὰ
 τέτα συμπτώματα ἐν τῷ καιρῷ τῆς
 παντελῆς αὐτῆ λύσεως παρατηρεῖται
 μετέμενα. Ἐξ ὧν ἀπάντων νυνὶ συμ-
 περανεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὑπάρχειν τινα
 πυρετὸν συνεχῆ ἢ οὕτως τῆ κακοήθους
 νόσηματος τὴν φύσιν παριστάνοντα,
 ὅστις διὰ ταῦτα πυρετὸς κακοήθους,
 ἢ νόσημα οὕτως καὶ κακοήθους δικαί-
 ὡς τε ἢ ἐκότως προσαγορεύεται.

§. II.

Πᾶν κακοήθους νόσημα σηπεδονῶ-
 δὲς τι τοῖς τῆ ἀνθρωπίνης σώματος χυ-
 μοῖς ἐνιζάνον εἰσπράττει (§. I.) ἢ σηπε-
 δονώδης αὐτῆ ἕλη ἔγχε οὕτως τὸ κακο-
 ἡθους νόσημα, τῆ τῶν ὑγρῶν, οἷς ἐμφω-
 λεύει, ἀραιώσκει συνέζευκται (§. I.).
 Ὅτι κακοήθους αἶρα πυρετοὶ ἀπαιτῶσιν
 ἀλκόντι πνεῦμα ἐν τοῖς ἀραιωθεῖσι
 χυμοῖς περιφερόμενον (§. I. εἰ ἢ ζ').
 ἐπικυρεῖται τὴν κρῆσιν ταύτην τὰ
 συμπτώματα, ἢ γένεσις, τὸ ἐκκενόμε-
 νον αἷμα, τὰ νεκρὰ σώματα, τὸ μετὰ

ta aegri. Quin igitur ista febris acu-
 ta fit, dubitari non poterit. Ne-
 que minus idem §. docet, hanc fe-
 brem continuam simul esse debere,
 utpote cuius symptomata intra tem-
 pus plenariae suae solutionis imminui
 observantur. Ex quibus omnibus
 nunc iam conficere licebit, existere
 febrem continuam, acutam, indolem
 morbi maligni præ se ferentem, quæ
 ideo *febris maligna*, aut *morbus
 acutus malignus* iure meritoque di-
 citur.

§. VIII.

Quilibet morbus malignus pu-
 tridum humoribus corporis humani
 inhærens sibi vindicat (§. II.). Putrida
 hæc materia, si acutus fuerit mor-
 bus malignus, cum rarefactione
 fluidorum, in quibus latitat, con-
 iuncta esse debet (§. V.). Hinc febres
 malignæ requirunt, ut in rarefacta
 massa humorum alcali volatilis ober-
 ret (§§. V. & VII.). Iudicium hoc
 confirmant symptomata, origo, san-
 guis excretus, corpora demortua, ex-

perimentum cum acido vitriolico factum (h).

§. IX.

Locus hic effert, de symptomatibus, quibus stipatae incedunt febres malignae, eorumque causis differendi. Haec vero lubens omitto, ut & ea, quae ad causas febrium malignarum plenius cognoscendas pertinent. Cui vero interest, huius argumenti fructuosam cognitionem sibi facili negotio comparare, ille consulat experientiss. Dn. D. LVDOLFF J. C. Magis vero nunc cum scopo meo conveniet, de istarum febrium *solutionibus* quaedam dicere.

§. X.

Quod si morbus quidam, qui corpori humano inhaeret, desinat ipsi existere, illum tunc solutum esse Medici dicunt. Morbus itaque solutus supponit causam morbi inefficacem redditam respectu corporis aegri. Unde

τῶ πνευματώδες τοῦ χαλκάνθε οὐξέος πείραμα.

§. 9'.

"Εδει ἀν' ἡμῶν ἐνταῦθα τὸν ὑπὲρ τῶν συμπτωμάτων, οἷς οἱ κακοήθεις περιστοιχίζονται πυρετοί, καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτῶν διεξελεῖν λόγον. Ἄλλα ταῦτά τε καὶ ὅσα πρὸς ἐντελεστέραν τῶν αἰτιῶν τῶν κακοηθῶν νοσημάτων φέρει γνῶσιν, ἀτμένως παραλιπεῖν αξιωῖ. Ἐξὸν τῶ ἐπιλομένῳ ἐντελεστέραν γὰρ περιτάτων κητέσθαι γνῶσιν τὰ τῶ λυδάλφω ξυγγραφέντα ἀναγνωστικῶν. Περὶ τῶν λύσεων δὲ τῶν πυρετῶν τάτων, ὡς τῶ ἡμετέρῳ σκοπῷ μᾶλλον ἀικιστέραν, ταυτὶν διελεύσομαι.

§. 1'.

Τῆς ἐνυπαρξέως νοσήματος τινος τῶ ἀνθρωπίνῳ σώματι προσφύεντος ἀνακερδείσης, λυθῆναι τὸ το νόσημα παρ' ἰατροῦς λέγεται. Τὸ λυθὲν τοιγαρὲν νόσημα μηκετι ἐνεργῆσαν τῶ νοσῶντι σώματι τὴν τῶ νοσήματος ὑπο

de

(h) Recensuit hoc experientiss. D. D. LVDOLFF in Diss. inaug. de Impedimentis circa solutionem febrium, &c. Hal. 1758.

τιθησιν αίτιαν, διό λυθέντων τῶν πυρετῶν ἐκείτι ἐνεργεῖ ἡ σηπεδονώδης ὕλη τῷ κáιμοντι. Ὅπως ἡ ἐμπειροχόμενη τῷ σώματι αὐτῆ ὕλη ἢ ἐντὸς αὐτῆ μένει, ἢ ἔξ: ἐμὲν τὸ δεύτερον, ἐκκέριται ἤδη τῷ σώματι εἰ δὲ τὸ πρῶτον, ἔτι μετατραπήσεται ὡς μηκέτι ἢ σηπεδονώδης, ἢ ἢ τῆ πρότερον πάσχοντος ὑποκειμένη κατάστασις ἔτι μεταβληθήσεται, ὡς ἐδ' ὑγεία ἔτι ἐδεμὴν νόσημα κατ' αὐτῆ λέγεσθαι δύνατο. Σαφεῖς ἐντεῦθεν οἱ τρόποι καθ' ἑς ἢ τῶν κακοθῶν πυρετῶν λύσις γίνεται.

§. ΙΑ.

Ἐπεὶ ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις ἔννεκρατα ἐμὴν δὲ σεσηπῶτα ἀπαιτεῖ τὰ ὑγρά, ἐπεὶ αὐτῆς κατὰ τὰ νεκρῶ σώματος ἐδὲν λέγεται νόσημα, ἢ τελευταῖαν τὸ εἰς ἕτερον τελευτήσαν νόσημα μεταβληθεῖσαν ὑποτίθησι τὴν αίτιαν (κατὰ τὰς παθολογικὰς ἀρχὰς), ἀνάγκη ἵνα ἢ τῆ κακοθῆς πυρετῆ ἢ εἰς ὑγίαν, ἢ ἕτερον νόσον, ἢ θάνατον μετατραπή (§. σ.) ἀληθῆς ἢ λύσις (§. ἀνωτ.). Ἡ ὑγεία τὴν ἀκρῶν τῶ ἀν-

de febres malignæ solutæ requirunt, ut putrida materia effectus suos in ægrotantem exferere non possit. Quo in casu ista materia, in corpore inclusa, vel intra illud adhuc manet, vel non: si posterius, eliminari debet e corpore; si prius, ita mutata esse oportet, ut desinat esse putrida, vel status subiecti antea ægrotantis ita mutetur, ut de eo nec sanitas, nec morbus ulterius prædicari possit. Patent exinde omnes modi, quibus solutio februm malignarum contingere potest.

§. XI.

Quum status sanitatis fluida blanda, non putrefacta, requirit; quum corpori mortuo nullus competere potest morbus; tandemque morbus per alium determinatus huius causam mutatam supponit (per princip. patholog.); necesse est, ut febris maligna mutata in sanitatem, aut alium morbum, aut mortem (§. VI), vere sit soluta (§. antec.). Sanitas summam corporis humani

D

con-

constituit perfectionem, eaque eo maior, eo praestantior est, quo plures functiones conspirant cum ultimo illo fine naturae, qui nullus alius est, quam vitae corporis conservatio; quapropter solutio februm malignarum erit optima, quae fit per rediuntem sanitatem, peior, quae contingit per alium morbum, omnium pessima, quae morte absolvitur.

§. XII.

Ex pathologicis constat, februm malignarum solutionem vel successivam, vel certo die quasi in instanti, adeoque vel per lysin, vel per crisin fieri. Sed lysis & crisis evenit modo per ecrisim, sive excretionem materiae febrilis, modo per metastasin, sive translationem eiusdem ad certa corporis loca: Qua de causa febres malignae modo per ecrisim, modo per metastasin solvuntur (§. X.).

§. XIII.

Solutiones februm malignarum fiunt modo per ecrisim, modo per meta-

θρωπίνα σώματος συνίτησιν εντελέχειαν, αὐτη δὲ τούτων μείζων τούτων τε βελτίων, ὅσα πλείους ἐνέργεια τῶ σκοπιμωτάτῳ ἐκείνῳ τῆς φύσεως τέλει συμπνέασιν, ὅπερ ἄδὲν ἄλλο ἐμῆ ἢ τῆς τῆ σώματος ζωῆς συντήρησις. Ὅθεν ἢ τῶν κακοθηθῶν πυρετῶν διὰ τῆς ἀναλήψεως τῆς ὑγιείας λύσις, καλλίστη, χείρων ἢ εἰς ἄλλό τι νόσημα, πασῶν κακίστη ἢ εἰς θάνατον τελευτῶσα.

§. 13.

Ἐκ τῶν παθολογικῶν πρόδηλον, τὴν τῶν κακοθηθῶν πυρετῶν λύσιν ἢ κατὰ μικρὸν, ἢ ὠρισμένην τινὶ ἡμέρᾳ διὸν ἀθρόως γίνεσθαι, καὶ δὴ ἢ κατὰ λύσιν ἢ κατὰ κρίσιν. Ἄλλ' ἢ τε λύσις καὶ κρίσις, νῦν μὲν ἐκκρίσει, ἢ τοι ἐκκενώσει τῆς τῆ πυρετῆ ὕλης, νῦν δὲ μετασάσει, ἢ τοι μετακινήσει τῆς αὐτῆς εἰς τινὰς ὠρισμένους τόπους τῆ σώματος ἀποτελεῖται. Οἱ κακοθηθεὶς ἄρα πυρετοὶ, ὅτε μὲν κατ' ἐκκρίσιν, ὅτε δὲ κατὰ μετασάσιν λύονται (§. 1.)

§. 14.

Αἰλύσεις τῶν κακοθηθῶν πυρετῶν ἢ κατ' ἐκκρίσιν γίνονται, ἢ κατὰ μετά-

εασιν (§. ανωτ.), ἀλλ' ἡ μεταστασις μεταστήσει τῆς τῆ πυρετῆ ὕλης εἰς ὀρισμένους ὑποτίθησι τόπους, ὡς ανωτ. εἴρηται, ὅθεν νόσημα, (κατὰ τὰς παθολογ. ἀρχαίς), ὅπερ ἐκ ἀνήκει τῇ καλλίστῃ λύσει τῶν κακοῦθῶν πυρετῶν (§. χ.). Ἄπασα ἄρα αἰ τῶν ὀξέων ἅμα ἢ κακοῦθῶν νοσημάτων λύσεις αἰ μᾶλλον σωτήριον κατ' ἐκκρίσεις ὀφείλουσι γίνεσθαι. Ἐπεὶ δὲ τελάχισον τῶν σηπεδονῶδες μόριον νέαν ἀνεγείρει σῆψιν Φυράματι τινι ἔπω ταύτῃ συμπεφυρμένῳ, αὕτη δὲ ἔδεν συμβάλλει πρὸς τὴν σωτήριον λύσιν (§. ια'). Ἄρα ἡ τὴν καλλίστην τῶν κακοῦθῶν πυρετῶν λύσιν ἀποτελεῖσα ἐκκρίσις, ἔτω παρεσκευῶσθαι ὀφείλει, ὡς ἂν ἅπαν ἐκκενωθῇ τὸ σηπεδονῶδες· ἡ αὕτη ἄρα ἐντελής ἔσται (κατὰ τὰς παθολογ. ἀρχαίς).

§. 1δ'.

Ὅσα τάχιον ἡ ὑγεία ἐπ' ἀνεῖσι, τοσάτω βέλτιον ὅθεν ἡ ἐκκρίσις ἐκείνη (§. ανωτ.) τοσάτω ἔσται βέλτιον, ὅσα τάχιον δι' αὐτῆς ἀνακαλεῖται ἡ ὑγεία. Ἐπεὶ ἐν τῇ ἐκκρίσει ἐκκένωσις τῆς τῆ

metastasin (§. ant.); sed metastasis supponit translationem materiae febrilis ad certa corporis loca (§. citat); hinc morbum (per princ. patholog.), qui ad optimam solutionem februm malignarum non pertinet (§. X). Quare omnes solutiones morborum acutorum malignorum maxime salutare per eccrises fieri debent. Quoniam autem minima particula putridi novam fuscitat putredinem in massa ab eadem adhuc libera, eaque non requiritur ad solutionem maxime salutarem (§. XI.); eccrises, determinans optimam februm malignarum solutionem, ita comparata esse debet, ut omne putridum exterminetur; eandem itaque perfectam esse oportet (per princip. pathol.).

§. XIV.

Quo citius fanitas redit, eo melius erit; hinc eccrises illa (§. antec.) eo melior erit, quo citius per eandem fanitas impetratur. Quum ad eccrises requiratur excretio materiae

febrilis (§. XII); excretionēs vero in corpore humano differant ita, ut modo copiosius, modo parcius eliminetur fluidum, opus est ut eccrīsis magis salutaris fiat per illam excretionem, quæ fluidum putredine infectum copiosissime e corpore educit. Verum excretionēs supponunt translationem fluidorum excernendorum ad loca excretoria; hinc, quum fluida, per eccrīsin e corpore eliminanda, in febribus malignis putrida sint (§. VIII), fieri potest, ut noxii effectus putridæ materiæ in eiusmodi locis producantur. Quare si eccrīsis maxime salutarem febrium malignarum solutionem producere debet, non solum copiosæ excretionēs, sed & minimo periculo stipatae fiant, necesse est.

§. XV.

Copiosæ sanguinis excretionēs magno sunt cum vitæ periculo (per princ. patholog.). Hinc eccrīses maxime salutares in febribus malignis per hæmorrhagias fieri nequeunt (§. antec.);

πυρετῶ ἀπαιτεῖται ὕλης (§. 13.); αἱ εκκρίσεις δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπινῳ σώματι διαφέρουσιν, δια δὴ πλείον ἢ ἔλαττον τῷ πλήθει ἐκκρίσεως τὸ ὕγρον. ἀνάγκη, ἵνα μᾶλλον ἢ σωτήριος ἔκκρισις ἢ τὸ τῆ σήψει συμπεφυρμένον ὕγρον διαφιλέσθων ἐκκεῖνται τῷ σώματι. Ἀλλ' αἱ εκκρίσεις ὑποτιθέασιν μετακίνησιν τῶν ἐκκριθσομένων ὕγρων εἰς τὰς ἐκκρίνοντας τόπους. ἐπεὶ δ' ἐν τὰ κατ' ἐκκρίσιν ἐκκενωθισόμενα τῷ σώματι ὕγρα ἐν τοῖς κοκκοῖσι πυρετοῖς σπηδονῶδη ὑπάρχει (§. 14.), ἐνδέχεται ἵνα ἡ σπηδονῶδης αὐτῆ ὕλη θλάβῃ ἐμπόισιν τοῖς τοιαύτοις τόποις. Ὅθεν ἡ τὴν σωτήριον τῶν κοκκοῦν πυρετῶν λύσιν ἀποτελέσαστα ἔκκρισις ἔ μόνον διαφιλήσ ἵνα ὀφέλλει, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀκίνδυνος.

§. 15.

Αἱ λαῖραι τῷ αἵματι ἐκκρίσεις λίαν εἰσὶν ἐπικίνδυνοι (κατὰ τὰς παθολογ. ἀρχαίς). διὸ σωτήριες δια τῶν ἀμορξάγιων εκκρίσεις ἐν τοῖς κοκκοῖσι πυρετοῖς γενέσθαι ἀδύνατον

(§. ἀνωτ.) ἀλλὰ τὰ ἐκκριθίσόμενα ὑγρά ἐστὶν ἢ αἷμα, ἢ διακεκριμμένα ἤδη ὑγρά· ὅθεν μᾶλλον σωτήριος ἐκκρισις ἔσται ἐν τοῖς ὀξέσι καὶ κακοήθεσι πυρετοῖς ἢ διὰ τῶν διακεκριμένων ὑγρῶν συμβαλίστα. Ἐπειὰ διὰ τῆς περιφερικῆς ἐκκρίσεως διακεκριμένον ἤδη ὑγρὸν ἐκκρίνεται: ἐπειὰ αὐτὸς ἀπαστῶν τῶν ἄλλων ἐκκρίσεων τῶν τῶ αἱματικῶν κεχωρισμένων ὑγρῶν αὐτὴ ὑπάρχει δαφιλισάτη, καὶ περὶ διὰ τὴν κατασκευὴν τῆ δέρματος σμικρὸν τέτω ἢ σηπεδονώδης ὕλη ἐκπαπειλεῖ κίνδυνον, ἀνάγκη ἵνα ἡ ἐκκρίσις αὐτὴ ἐν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς τὴν ἐς τὰ μάλιστα σωτήριον ἀποτελεῖ ἐκκρίσιν.

§. 15.

Οἱ κακοήθεις πυρετοὶ κάλλιστα κατ' ἐκκρίσιν τῆ σηπεδονώδους διὰ τῆ ἐκτὸς δέρματος λύονται (§. ἀνωτ.). Ὅθεν ἔπειτα, ὅτι τὰ κωλύοντα ταύτην αἰτία, ἢ ἐς τὸ παντελὲς ὑποπέζοντα, αἰτία ὅμῃ ὡς τῇ κάλλιστῃ λύσει ἐναντιώμενα. Ὅσω πλείω ἄρα, ὅσω τε μείζω καὶ ὅσω ἰσχυρότερα ἢ ἐξ αἰτίας τῆ κάμνοντος, ἢ τῶν παρεστώτων, ἢ ἐξ ἰδιοσυγκρασίας τῆ ἀθενέοντος συ-

antec.); sed fluida excernenda sunt vel sanguis, vel fluida secreta: unde eccripsis maxime salutaris in morbis acutis malignis contingere debet per fluida secreta. Quoniam ergo per periphericam excretionem fluidum secretum excernitur; quoniam inter omnes excretiones fluidorum a sanguine separatorum copiosissima est; tandemque ob structuram cutis huic minimum periculum a materia putrida infertur: necesse est, ut excretio illa eccripsis maxime salutarem in febribus malignis constituat.

§. XVI.

Febres malignæ omnium optime solvuntur per excretionem putridi, factam in cute exteriori (§. ant.). Inde iam pronò fluit alveo, quod causæ, quæ eandem impediunt, aut plane sufflamant, causæ simul sint, quæ optimæ solutioni adverfantur. Quo plures itaque, quo maiores, quo validiores causæ, vel ex culpa ægri, aut adstantium, vel ex individuali

E.

cor-

corporis aegri constitutione concurrunt, eo peior esse debet solutio februm malignarum.

§. XVII.

Spasmus periphericus intercipit transpirationem; ille adeoque, & omne id, quod eundem determinat, causa esse poterit pessimi februm malignarum eventus. Hinc abundantia sanguinis, praefens vel in toto corpore, vel in locis quibusdam interioribus, inflammationes aliisque tumores, orgasmis, depletiones vasorum, acrimonia feri, sudationes nimiae, aer frigidus, animi pathemata, idem efficere debent. Huius census quoque sunt vasa obstructa, rigida, debilia, aer humidus, a quibus se- & excretiones naturales modo impediuntur, modo prorsus supprimuntur, id docente Pathologia. Non poterit igitur dubitari, quin haec omnia maxime salutari februm malignarum solutioni admodum noceant. (§. anteced.) (d)

§. XVIII.

(d) Uberius iam haec tradidit Dn. D. LVDOLFF I. c.

φέρχονται αίτια, τασάτω χείρων ή τών κακοηθών πυρετών έτσι λύσις.

§. 17'.

Ο περιφερικός σπασμός επίχει την διαπνοήν αυτός τε τοιγάρων ή πών ό, τι αυτόν προσδιορίζει, αίτιον έτσι της χείρονς τών κακοηθών πυρετών αποβάσεως. Διό ή υπερβάλλουσα τέ αίματ@ περισσεισι ή εν όλω τώ σώματι ή εντισιν ενδοτέροις τόποις παρῶσα, οι φλεγμονάι τε ή οι άλλοι όγκοι, οι όργασμοί, οι κενεαγγεία, ή τέ όρῶν δριμύτης, οι πολλοι ιδρώτες, όψυχρός αίη ή τά της ψυχής παθήματα τ' αυτό αποτελέσασιν, όις συναριθμείται ή τα έμπεφραγμένα, σκληράτε ή αδύνατα αγγεία, ή ό νότιος αίη, ύφ' όν οι φυσικαι έκκρίσεις ποτέ μὲν αίπέρχονται έδ' ότε δέ ές τό παντελές επίχρονται, διδασκίτης τέτο της παθολογίης. Ότι άρα πάντα ταύτα την σωτήριον τών κακοηθών πυρετών λίαν βλάπτεισι λύσιν, άναμφιβολον (§. άνωτ.).

§. 14.

Τῶν κακοήθῶν πυρετῶν αἰτία ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς χυμοῖς σηπεδονώδες (§. 11.). Ἐπει ἐν τῷ σηπεδονώδες ἐκείνῳ παντὶ Φυράματι καὶν μέγα τῶτο ἢ καὶν μὴ, προσφύεσθαι δύναται, ἔπετα τὸν κακοήθη πυρετὸν φύεσθαι σώματι τινι, ἐν ᾧ τὸ ποσὸν τῶ αἵματι μᾶλλον ἢ ἡμικτὴ εἰσπράττει κατάσσεις, ἢ τοῖσ' ὅσα γε ἢ πληθώρα χώρων ἐπέχει· ἀλλὰ τηκῶντα σύνθετός τις ἐκτυνώχῃ, ἢτοι συνεχῆς μὴ διαλείποντος καὶ συνεχῆς ὀξείας γενῶνται πυρετός· ἀνάγκη ἄρα σηπεδονώδη σύνοχον προσδιορῶσθαι.

§. 15.

Ἐκάστῳ πυρετῷ συμφορήσεις τῶ αἵματος πρὸς τὰ τῶ ἐγκεφάλου ἀγγεῖα συμπίπτει, κακείνας τε μεγίστας γίνεσθαι ἐπειδὴν ἀλλ' αὐτὰ συντρέχωσι τὰς τῶν συμφορήσεων τῶν αἰτίαις ἐπαύξοντα, σαφῶς ἀποδείκνυται. Ἐπει ἐν ᾧ ὀξείας πυρετός ἐπιτελεσθεὶς τῷ

(e) conf. Excell. D. D. NIETZKI I. c.

(f) id. l. c.

§. XVIII.

Febres malignæ pro sua causâ putridum, quod humoribus inhaeret, agnoscunt (§. VIII.). Quum putridum illud in qualibet massa suboriri possit, sive illa magna fuerit, sive non: inde iam sequitur, febrem malignam in corpore nasci posse, in quo maior sanguinis quantitas adest, quam ad statum sanitatis requiritur, sive ubi plethora obtinet. Sed tum oritur febris complicata, ex febre continente, sive continua non remittente, & febre continua acuta. (e). In casu itaque proposito synochus putrida determinetur necesse est.

§. XIX.

Cuilibet febrî congestiones verus vasâ encephali competere, illasque gravissimas fieri, quando alia concurrunt, quæ causas harum congestionum adaugent, demonstratum est (f). Quum febris acuta supponat eminens periculum vitæ aegrî inde

E 2

pro-

productum (§. I); hoc vero sine gra-
uiori organorum vitalium afflictione
cogitari nequeat; quum porro actio-
nes cerebri & cerebelli ad vitales
pertineant (per princip. physiolog.);
necesse est, ut febris acuta cerebrum
& cerebellum non mediocriter affli-
gat. Hinc, præceptrice Pathologia,
nascuntur congestiones versus vasa
encephali, unde febris acuta gravio-
ribus congestionibus versus caput sti-
pata esse debet, quam febris in ge-
nere. Putridi effectus in vasa, est
arroffio, hinc species debilitatis ori-
tur. Sed vasa debilia pertinent ad
causas congestionum. Quare putri-
dum congestiones efficere valet. Quum
caussa morbi cuiusdam in illa præ-
cipue loca agat, quæ iam affecta
sunt: putridum ergo, quo nunquam
carer febris maligna, in vasa ence-
phali potissimum agere debebit.
Unde colligitur, febres acutas, non
definitas putrida materia, qua hu-
mores scatent, inter omnes febres

νοτῶντι ὑποτίθησι κίνδυνον (§. α'), τῶ-
το δὲ ἄνευ μεγίστης τῶν ζωτικῶν ὀργά-
νων κακώσεως ἐννοεῖσθαι ἔ δύναται,
Ἐπει αὖτις αἱ τῶ ἐγκεφάλου καὶ τῆς πα-
ρεγκεφαλίδος ἐνέργεια ταῖς ζωτικαῖς
ἀνήκσι (κατὰ τὰς Φυσιολογ. ἀρχάς),
ἀνάγκη τὸν τε ἐγκέφαλον καὶ τὴν πα-
ρεγκεφαλίδα ἔ μετρίως τῷ ὄξει κα-
κῶσθαι πυρετῷ. Ὅθεν, διδασκίτης τῆς
παθολογικῆς, αἵματος συμφορήσεις
πρὸς τὰ τῶ ἐγκεφάλου ἀγγεῖα γίνου-
ται, ἐξ ὧν μείζοντι πρὸς τὴν κεφαλὴν
συμφορήσεων ὁ ὄξυς, ἢ ὁ ἐν γένει σύ-
νεσι πυρετός. Ἡ τῶ σηπεδονώδης ἐν
τοῖς ἀγγείοις ἐνέργεια ἢ τέτων ἐστὶ
διάβρωσις, ἐξ ἧς εἶδος τι ἀδυναμίας
φύεται. Ἄλλ' ἢ τῶν ἀγγείων ἀδυνα-
μία ταῖς τῶν συμφορήσεων αἰτίαις
συγκαταλέγεται. Τὸ σηπεδονώδες
ἄρα συμφορήσεις ἀποτελεῖσθαι δύναται.
Ἐπει τὸ νοσήματός τινος αἴτιον ἐν τοῖς
ἤδη πεπονδῶτι ἐνεργεῖ τόποις: τὸ ση-
πεδονώδες ἄρα τῷ καιοῦσθαι πυρετῷ
αἰεὶ συνημμένον ἐν τοῖς τῶ ἐγκεφάλου
μάλις ἐνεργήσει ἀγγείοις. Ἐντεῦ-
θεν συνάγεται τὸς μετα σηπεδονώδης

pra-

δξείς πυρετός πάντων μάλιστα τὰς
μεγίστας πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀποτελεῖν
συμφορήσεις. Τῆθ' ὅπερ ἐπὶ πάντων
τῶν κακοηθῶν πυρετῶν ἀληθεύεται
(§. §. ζ'. ιγ' η').

§. ιγ'.

Ἐπει τὸ τῆ ἀίματος ἐν γένει πο-
σὸν ἔδεν κωλύει ἵνα μὴ κακοήθης γένη-
ται πυρετός (§. η'): δυνατὸν ἵνα καὶ
οἱ ταῖς τῆ ἀίματ^{ος} πρὸς ἀλλὰ τινα
σπλάγχνα συμφορήσειν ὑποκείμενοι
τῶτον συλλάβωσιν. Ἀλλὰ γε τὸ ση-
πεδονῶδες ἐπάυξει τὰς συμφορήσεις
(§. αἰωτ.). Ὅτι ἀρα ἐν τέτοις μεγίσται
γίνονται συμφορήσεις πρόδηλον.

§. κα'.

Πείθασιν οἱ παθολογῶντες τὴν
τῆς φλεγμονῆς ἔδραν ἔστω ἢ ἐν ταῖς
περὶ τὰ πέρατα τῶν ἀρτηριῶν ὑμενώ-
δεσιν ἐνρυχωρίαις, ἢ ἐν τοῖς αἱματικῶς,
ἢ ἐν τοῖς ἀγγείοις λυμφατικῶς ἀρτηριώ-
δεσιν ἀγγείοις. Διὸ ὑποτίθεται μετά-
βασις, τῆ ἀίματος, ἢ ἐν ταῖς ὑμενώδε-
σιν ἐνρυχωρίαις, ἢ τοῖς ἀρτηριώδεσιν
ἀγγείοις τῶν αἱματικῶν μικροτέροις,

pravissimas producere congestiones
versus caput. Id quod iam vale-
bit de febribus malignis (§§. VII
& VIII.).

§. XX.

Quum sanguinis quantitas in ge-
nere non impediatur, quo minus febris
maligna suboritur (§. XVIII.): fieri et-
iam potest, ut illam quoque eiusmodi
subiecta concipiant, quæ congestionibus
versus alia viscera obnoxia sunt. Sed pu-
tridum adauget congestiones (§. antec.).
Quod itaque in hoc casu acerbiores,
immo acerbissimæ fiant congestiones,
luculentissime constat.

§. XXI.

Evincunt Pathologi, inflamma-
tionis sedem esse modo in tela cellu-
losa, modo in vasis sanguiferis arte-
riosis, modo in vasis serosis lymphati-
cis arteriosis. Hinc requiritur san-
guinis transitus vel in telam cellulo-
sam, vel in vasa arteriosa sanguiferis
minora, vel obstructio vasorum san-
guiferorum arteriosorum, cum impe-

tu sanguinis a tergo urgentis versus locum obstructum connexa. Fluidum vero rarefactum facile transit in vasa minora; debilitat vasa sanguifera arteriosa; deponit particulas terrestres, simulque, putrido accedente, irritat (per princip. patholog.). Sed febris maligna supponit putridum & rarefactam massam humorum (§. VIII.). Ad febrem itaque malignam accedere potest inflammatio, quod etiam satis superque per experientiam constat.

§. XXII.

Quando in parte inflammata partes solidae quoque in putredinem ruunt, tum inflammatio soluitur per sphacelum, & aeger satis cedere debet, prouti id docent Pathologi. Quum corpora putrescentia cum aliis adhuc a putrefactione liberis suam putredinem communicent, idque eo magis, quo diutius duraverit materiae putridae contactus cum parte putredinem initura: inflammatio, quae febr

ή έμφραξις τών αίματικών άρτηριωδών άγγείων συν όρμη τῆ αίματος βιάως κατόπισθεν Φερομένη προς τόν έμπεφραγμένον τόπον. Το άραιωθέν δέ ύγρόν εύάδως μεταβαίνει εις τά μικρά άγγεία, άδυνατοί τά άρτηριώδη άγγεία, άποτίθησíte τά γεώδη μόρια ή άμα σηπεδόνος προσπεσάσης, έρεθίζει (πατά τας παθολογ. άρχάς). Άλλό κακοήθης πυρετός ύποτίθησι σηπεδονώδες ή ήραιωμένες χυμς (§. ή.). Τῷ κακοήθει άρα πυρετῷ συμπεσεί δύναται Φλεγμονή, ό δη ή από τής πείρας καταμαθείν έξει.

§. κβ'.

Επειδάν έν τινι μορίῳ Φλεγμής- ναντι ή τά στερά μόρια εις σήψιν κα- τολιθήσων, ή Φλεγμονή τμηκαύτα διά σφακελισμῶ λύεται, ή ό κάμνων απόλυται, ως παθολογόντες διδάσκου- σιν. Έπει έν τά σηπέμενα σώματα έτέροις έπω σεσηπόσι τής ιδίας μετα- δίδωσι σήψεως. ή γε τοσέτω μάλλ- λον όσω χρονιώτερον ή τής σηπεδονώ- δος ύλης διαμένει έπαφή τῷ τής σή- ψεως μεταληφομένο μορίῳ, ή άρα τῷ

κακήθει πυρετῷ ἐπιτυμβαίνασα
φλεγμονή διὰ θανάτου λυθίσεται.

§. κγ'.

Αἱ τῶ ἀίματος συμφορήσεις ἀπο-
τελῶσι περιφερικὸν σπασμὸν, φλεγμο-
νὰς, καὶ ἀδυναμίαν. Ὁ περιφερικὸς δὲ
σπασμὸς καὶ ἡ ὑπερβάλλουσα ἀδυναμία
ταῖς αἰτίαις συγκαταλέγονται ἐξ ὧν
ἐτέρας συμφορήσεις πρὸς τὰς κεικακω-
μένους τόπους συμβαίνει, διὸ τὰς προ-
τέρας ἀνξηθήναι δεήσει. Οὗς δὴ νῦν
τὸ §. ιη. καὶ ιθ. μνημονεύειν ἐμπε-
σεῖν νόσημα, καὶ ὁμολογήσεις τὸν κακῆ-
θει πυρετὸν διὰ θανάτου κριθήσεσθαι
(§§. ιζ. καὶ ιβ.).

§. κδ'.

Ἐπεὶ αἱ συμφορήσεις ἔμῃον πρὸς
τὸ τῆς ἀδυναμίας τε καὶ τῆς περιφερικῆς
σπασμῷ συντείνουσιν αἰτίον, ἀλλὰ δὴ
καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων· ραδίως γι-
νώσκεται, τῶ δ' ὅπερ περὶ τῶν συμφο-
ρήσεων τῶν τοῖς κακῆθει πυρετοῖς
προσημμένων §. ἀνωτ. εἴρηται, συμφω-
νεῖν ἁπλῶς τῇ τε ὑπερβάλλουσῃ ἀδυ-
ναμίᾳ καὶ τῷ περιφερικῷ σπασμῷ κατ'
ὅσον τῷ κακῆθει πυρετῷ συμβαίνεισιν.

febri maligna supervenit, non nisi
per mortem solvi poterit.

§. XXIII.

Congestiones determinant spas-
mum periphericum, inflammationes,
debilitatem. Spasmus periphericus,
debilitas nimia, ad causas pertinent,
unde novae congestiones versus loca
afflicta contingunt; hinc priores ad-
augeantur oportebit. Pone nunc, ca-
sum §§. XVIII. & XIX. subortum
esse, & concedere debebis, febrem
malignam, sibi relictam, per mor-
tem indicatum iri (§§. XVII &
XXII.).

§. XXIV.

Quum congestiones non solum
ad causas debilitatis & spasmi peri-
phericici pertineant, sed etiam ab
iisdem producantur: facile cognosci-
tur, id, quod de congestionibus, fe-
bri maligna sese adiungentibus, §. an-
teced. dictum est, respondere etiam
nimie debilitati & spasmo periphe-
rico, quatenus accedentibus ad fe-
bres malignas. Ergo hæmorrhagia

012VF 2

gia

giae efferae lethalem solutionem harum febrium determinare valent.

§. XXV.

Plethora corpus debilitat, congestiones sanguinis efficit, spasmus periphericum determinat, inflammationes producit, si inprimis commota fuerit (per princip patholog.). Febres continentes pro sua causa habent plethoram commotam, de cuius effectibus concurrentibus ad febrem malignam demonstratum est, illos lethiferos fieri posse (§. XXII.). Hinc in casu ad §. XVIII. proposito, febricitantis vita maximo subiacet discrimini.

§. XXVI.

Plethoram, graviores congestiones, inflammationes viscerum, febribus malignis advenientes, funestus morbi eventus excipere solet (§§. XXII. XXIII. & XXV.). Ne itaque idem eveniat, opus est, ut therapeutica accersitis ad eiusmodi aegrum, talia remedia adhibeat, quibus tantum periculum discutatur. Verum enim

sig

Δαδρει άρα άιμορραγίαι ολέθριον τών πυρετών τάτων λύσιν αποτελέσασ δύναται.

§. κε'.

Η πληθώρα αδυναμιαν έμποει τώ σώματι, συμφορήσεις τή άιματος άπεργάζεσασ, σπασμόν τε περιφερικόν προσδιορίζει, ή Φλεγμονάς αποτελει, μάλιστα δέ ήν όργή (κατα τās παθολογ. αρχάς). "Αιτιον δέ τών συνόχων ή όργήτα έσι πληθώρα, ής τά αποτελέσματα τούς κακοήθεσι πυρετούς συμπίπτοντα ολέθρια γίνεσασ, άποδεδεικται (§. κβ'). Διό κατα τήν §. η'. υπόθεσιν, όπυρεττόντες μεγίστω κινδύνω υπόκεινται,

§. κς'.

Τήν πληθώραν, τās μεγάλας τε τή άιματος συμφορήσεις ή τās τών σπλάγγων Φλεγμονάς τούς κακοήθεσι πυρετούς συμρανίσσας ολέθριος τή νοσήματος άπόβασις προσδέχεσασ έιωθε (§. κβ'. κγ'. ή κε'). "Ινα τοίνυν μη τήτο γένηται ό τοιάτόν τινα άθενήντα Θεραπέυσων τοιαύτα φείλει παραλαβείν βοηθήματα, ός ό τούτος

vero

ἀποκρέεται κίνδυνος. 'Ουμὴν ἀλλ' ὁ
κακοήθης πυρετὸς προσγινεσθαι δύνα-
ται ἄνευ πληθώρας, ἄνευ τε δεινῶν τι-
νων πρὸς τὰ σπλάγχχνα συμφορήσεων,
ἢ ἄνευ φλεγμονῶν. "Οθεν ἐπεταί
ἐκ αἰεὶ ἀναγκαῖον εἶναι, ἵνα ὁ τὸς τοῖς
κακοήθεσι πυρετοῖς προσπαλαιοντας
θεραπεύσων τέτοις τοῖς βοήθημασι
χρησθηται ἢ μάλιστα τοῖς ἡρώϊκοῖς, ἃ τῷ
ἤδη περιγεραφέντι πάθει προσήκωσι.

§. κζ'.

Περὶ μὲν ἔν τῆς φύσεως τῶν κακοη-
θῶν πυρετῶν τσαῦτα ἔδει προδιορί-
σασθαι ὡς τὸ παρὸν ἀπήγει ἐπιχείρη-
μα. Περὶ δὲ ἀπὸ τῶν μέχρι τῆδε
προληφθεῖσῶν ἀρχῶν ἀποφηνάμενην τὴν
φλεβοτομίαν ἐν τοῖς ὄξεσιν ἄμα ἢ
κακοήθεσι πυρετοῖς ἐκ αἰεὶ ἀναγκαῖαν
εἶναι, διὰ βραχείων ὡς δῖον τε ὀρίσειν
διμα, τίποτ' ἀν' εἶη ἀναγκαῖον βοήθη-
μα, τίνα τε βοήθηματα ἢ φάρμακα
ἐν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς ἀναγκαῖα
λεκτέα; τῆνκαῦτα γὰρ ἐναργῆς ἔσται,
τὴν ἀποδειχθησομένην πρότατιν ἐς τὰ
μάλιστα τῇ ἀληθείᾳ ξυνάδειν. Τὸ
σκοπιμώτατον τῆς θεραπείας τέλος

vero febris maligna oriri potest sine
plethora, sine gravioribus quibusdam
congestionibus ad viscera, tandem-
que sine inflammationibus. Quare
iam sequitur, non semper necessa-
rium esse, ut therapeutica ad sanandos
ægotantes ex febribus malignis ista
remedia adhibeat, atque inprimis
heroica, quæ nunc descripto malo
tollendo conveniunt.

§. XXVII.

Atque hæc sunt, quæ de natu-
ra februm malignarum præmittenda
esse postulabat decens argumenti
præsentis tractatio. Antequam vero
ex principiis hæctenus adhibitis evi-
dētum faciam, venæ sectionem in fe-
bribus acutis malignis non semper
esse necessariam, brevissimis adhuc in-
dicandum esse reor, quid per reme-
dium quoddam necessarium intelligi
debeat? & qualia remedia aut medi-
camenta in febribus malignis neces-
saria dicenda sint? Tum enim cla-
rius apparebit, propositionem iam
iam demonstrandam cum veritate
quam

quam maxime convenire. Ultimus therapiae finis est sublatio, aut saltem imminutio morbi. Hinc remedium aut medicamentum utile vocandum, quod morbum tollit, vel si iste curari non potest, eum imminuit. Ex quibus notio quoque remedii aut medicamenti noxii patet. Neque minus inde intelligitur, remedia aut medicamenta utilia duplici modo considerari posse: vel enim sine istis morbus curari, aut saltem imminui nequit, vel potest; si prius, erunt necessaria, si posterius, erunt non necessaria. Remedium itaque necessarium est id, sine quo sanitas amissa profus restaurari non potest. Ex quo cognoscitur, non omne remedium utile simul esse necessarium, noxium vero nunquam necessarium esse posse. Quilibet morbus considerari potest vel abstracte, vel quatenus huic vel isti subiecto inexistit. Sed docet Pathologia, fieri posse, ut in subiecto quodam determinationes nonnullae ad morbum accedant, quae

ἔσιν, ἢ τῷ παθήματος ἀνάγκαις, ἢ καὶ γινῶσκον ἢ τέτα μείωσις. Ὅθεν βοήθημα ἢ φάρμακον ἀφέλιμον ὀνομάζεται, τὸ αἶρον τὸ νόσημα, ἢ μείων τῆτο εἶγε ἀνάτον. Ἐξ ὧν καὶ τίποτ' ἐστὶ βλαβερόν βοήθημα ἢ φάρμακον φαίνεται. Ὅυχ ἤττον δ' ἐντέυθεν συνιδῶν ἔξεσι τὰ ἀφέλιμα βοηθήματα ἢ φάρμακα διχῶς μάλιστα δεῖν θεωρεῖσθαι: ἢ γὰρ ἀνευ τῶτων τὸ νόσημα θεραπευθῆναι δύναται, ἢ ἂν εἰμὲν τὸ πρῶτον, ἐκ ἀναγκαῖα ἔσονται, εἰδὲ τὸ δεύτερον, ἀναγκαῖα. Βοήθημα τοιγαρὲν ἀναγκαῖον ἐκεῖνό ἐστιν, ἔανεν ἡ ἀπολωλυῖα υἱεία ἐπαναληφθῆναι ἢ δύναται. Καὶ τῆτα δῆλον, ἔ πᾶν ἀφέλιμον βοήθημα ἄμα καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, τὸ βλαβερόν δὲ ἀδέποτε. Ἐπασον νόσημα ἢ ἀφρημέως θεωρεῖσθαι δύναται, ἢ καθότι τῆτω ἢ ἐκεῖνω ἐνυπάρχει τῷ ὑποκειμένω. Ἀλλ' ἐνδέχεται, ὡς ἡ παθολογία διδάσκει, ἐν τινι ὑποκειμένω δι' ἄς τνας περιστάσεις τῷ νοσήματι ἐμπιπτάσας ἵνα τὸ καθ' ἑαυτὸ μὴ θανάσιμον νόσημα, θανάσιμον γένηται. Ἐναργῆς ἐκ τῆτων καθίσταται, ὅτι βοήθημα τι

effi-

debemus, illa non semper esse necessaria (§. ant.). Nullum remedium & medicamentum noxium necessarium est (§. ant.). Hinc si demonstratum fuerit, illud sub quibusdam circumstantiis in febribus malignis nocere, eo minus ibi necessarium erit. Quibus nunc premisis, ad effectus venæsectionis me converto, inde demonstraturus, illam in febribus acutis malignis non semper esse necessariam.

§. XXIX.

Venæ sectio est operatio chirurgica, mediante qua sanguis ex vena incisa educitur. Hinc effectus venæsectionis in genere nullus alius esse potest, quam qui per evacuationem sanguinis ex corpore concipitur.

§. XXX.

Effectus venæ sectionis est, ut sanguis evacuetur (§. ant.). Verum nulla evacuatio contingere potest, nisi simul imminuta evacuati quantitate in corpore humano. Hinc sanguinis quantitas per venæ sectionem in corpore nostro imminuitur. Quælibet

ἐκ αἰεὶ ἀναγκαῖα εἶναι (§. ἀνωτ.). Ὅυδὲν βλαβερὸν ἐσθθημὰ τε καὶ φάρμακὸν ἐστὶν ἀναγκαῖον (§. ἀνωτ.). Ὅπερ εἰ ἀποδειχθεὶς κατὰτι βλάπτειν ἐν τοῖς κακοῖσσι πυρετοῖς, τοσάτω ἦτον ἀναγκαῖον ἐν τέτοις ἔσας ὡν ἴνν προδιδομένων ἐπὶ τὰ τῆς φλεβοτομίας ἐνεργήματα τρέψομαι, ἐντεῦθεν ἀποδείξω ἐκ αἰεὶ ταύτην ἐν τοῖς ἐξηθεῖσι πυρετοῖς ἀναγκαῖαν εἶναι.

§. κθ'.

Ἡ φλεβοτομία χειρουργικὴ τις ἐστὶν ἐγχείρησις, δι' ἧς αἷμα ἐκ τῆς τμηθείσης φλεβὸς ἀφαιρεῖται. Ὅθεν ἢ ἐν γένει τῆς φλεβοτομίας ἐνεργεῖα ἐδεμῖα ἄλλη, ἢ ἢ ἐν τῇ κενώσει τῶ αἵματ[⊗] ἐκ τῶ σώματ[⊗] θεωραμένη.

§. λ'.

Τῆς φλεβοτομίας ἐνεργεῖα ἐστὶν ἢ τῶ αἵματ[⊗] κένωσις (§. ἀνωτ.). Ἀλλὰ γὰρ ἐδεμῖα κένωσις γίνεται, ἢν μὴ αἷμα τὸ ποσὸν τῶ κενωμένω ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μειωθῆῖ σώματι. Διὸ ἢ ποσότης τῶ αἵματος μειῖται διὰ τῆς φλεβοτομίας ἐν τῷ ἡμετέρῳ σώματι. Πᾶ-

σα κένωσις αὐθις ὑποτίθῃσι ἵνα τὸ ἐκκενωθισόμενον λαύρως κατακίψῃ εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἡ κένωσις γίνεται, καὶ δὴ ἐπιέροισιν μείζονα, ἥτις πάλιν ἐννοηθῆναι εἰ δύναται, ἢν μὴ ἡ τῶ ἐκκενωθισομένεσ ποσότης ἐν ἐτέροις μειωθῆ μέρεσιν. Ὅθεν ἡφλεβοτομία ἐμόνον ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ἀλλὰ δὴ κενὴ τῷ ἢ ἐκείνῳ τῷ μέρει τὴν τῶ αἵματι μείωσι ποσότητα.

§. λα'.

Ἡ πληθώρα μείζονα ὑποτίθῃσι τῶ αἵματος ποσότητα ἢ εἰς τὴν ὑγίαιαν ἀπαιτεῖται. ἢ πλείων αὐτῆ ποσότης τῶ αἵματι ἢ ἐν ὅλῳ ἐπὶ τῷ σώματι, ἢ ἐν ἐνὶ ἢ ἐτέρῳ τῶ αὐτῶ μέρει εἰμὲν τὸ πρῶτον, γενικῆ λέγεται: εἰδὲ τὸ δεύτερον μερικῆ, ἢτοι συμφόρησις. Ὅθεν τῆ φλεβοτομία ἢ, τε πληθώρα καὶ αἰ συμφορήσεις αἴρονται (§. ἀνωτ.). Ἐπει δὲ ὀχρόνος ἐν ᾧ τὸ αἷμα ἀφαιρεῖται τῶ σώματι συγκροόμενος ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καθ' ὃν ἀλλ' ἄττα ἐσηθῆματα ἢ Φάρμακα, ὡσαύτως πρὸς τὸ ταῦτα Φυγαδεῦσαι ἐπιτήδεια, ἐνεργῶσι, πολλῶ βραχυτέροις: ἀνάγκη ἵνα

cuatio porro supponit, ut evacuum maiore in copia ad locum deferatur, ubi evacuatio ad actum deducitur, hinc adfluxum maiorem, qui denuo concipi nequit, nisi simul largiri velis imminutam evacuandi quantitatem in aliis partibus. Quare venae sectio non solum in toto corpore, sed etiam in hac vel illa parte sanguinis quantitatem minorem reddit.

§. XXXI.

Plethora supponit sanguinis quantitatem maiorem in corpore humano, quam quæ ad sanitatem requiritur. Quantitas ista maior sanguinis vel est in toto corpore, vel in una aut altera eiusdem parte: si prius, dicitur universalis; si vero posterius, erit tunc particularis, sive congestio. Hinc venæ sectione tolluntur & plethora, & congestiones (§. ant.). Quoniam autem tempus, quod fluit, dum venæ sectione sanguis e corpore educitur, comparatum cum illo tempore, quando alia remedia vel medicamenta, iisdem quoque profigandis apta, a-

H

gunt

gunt, longe breuius est: necesse erit, ut venae sectio plethoram & conge-
stiones longe citius tollat, quam ulla
alia remedia.

§. XXXII.

Causa effectus cuiusdam est si-
mul causa effectus illius, qui a prio-
re dependet. Sed venae sectio tollit
plethoram & congectiones (§. ant.);
quare & effectus inde productos tol-
let. Sunt vero isti effectus, spasmus
periphericus, periculum inflammatio-
nis, debilitas, novae congectiones (per
princip. patholog.): haec igitur mala
ope venae sectionis supprimi debent,
quare in casibus praedictis instituta
venae sectione, transpiratio restitui,
robur corporis augeri, imminens pe-
riculum inflammationis nonnunquam
congectione averti poterit.

§. XXXIII.

Quaelibet inflammatio salutari-
ter solvitur aucto corporis robore,
aucta transpiratione, imminuta sangui-

nis

ή Φλεβοτομία τὴν πληθώραν καὶ τὰς
συμφορήσεις πολλὰ τάχιον αἶρει, ἢ
ἄλλο τι βήθημα.

§. λβ'.

Τὸ αἰτιατὲ τινος αἰτιον, αἰτιον
ἅμα ἐστὶ τῶ αἰτιατὲ ἐκείνου, ὃ τῶ προτέ-
ρου ἐξήρηται. Ἀλλ' ἡ Φλεβοτομία
αἶρει τὴν πληθώραν καὶ τὰς συμφορή-
σεις (§. ἀνωτ.), ἅρα καὶ τὰ ταύτης ἀπο-
τελέσματα. Ἐπιτὶ δὲ ταῦτα ὁ περιφε-
ρικὸς σπασμὸς καὶ ὁ τῆς Φλεγμονῆς
κίνδυνος, ἡ ἀδυναμία τε καὶ αἰ ἕτερον
συμφορήσεις (κατὰ τὰς παθολογ.
ἀρχάς): τὰ δὲ ταῦτα τοιγαρὴν ταῦτα τῆ
τῆς Φλεβοτομίας βοηθεῖα υποπιέζου-
ται. Ὅθεν ἐν ταῖς προειρημέναις συμ-
πτώτεσι, παραληφθείτης τῆς Φλεβο-
τομίας, ἡ διαπνοὴ ἀποκαθίσταται, ὁ
τόνος τε τῶ σώματος ἀύξεται καὶ ὁ τῆ
συμφορήσει ἐδ' ὅτε ἐπικείμενος τῆς
Φλεγμονῆς ἀπαθεῖται κίνδυνος.

§. λγ'.

Πᾶσα Φλεγμονὴ σατηρίας λύε-
ται τῆς δυνάμεως τῶ σώματος καὶ τῆς
διαπνοῆς ἀυξηθείσης, καὶ μειωθείσης

τῆς πρὸς τὸ Φλεγμῶν μέρος τῶ ἀίματος συμφορήτως. Ἄ ἐνεργήματα ἐπεὶ ἀπὸ τῆς Φλεβοτομίας ἤδη ἢ ταχέως προσδέχεται ἔξωσιν (§. §. λ' ἢ λ'), αὐτὴ δὴ παθεῖν ἐκ ἀσύμφορον ἔσται βοήθημα εἰς τὸ ὁξέως διαφροῦται τὴν Φλεγμονήν.

§. λδ'.

Ἡ Φλεβοτομία ἐδεμίαν ἄλλην ἀποτελεῖ ἐνεργεῖαν ἢ τὴν ἀπὸ τῆς τῶ αἵματος κενώσεως (§. κθ'), Ἄλλ' ἐκ τῆς μειωθείσης τῶ αἵματος ποσότητος συνιδεῖν ἐδαμῶς ἐνί, τὴν μίξιν τῶ ἐν τῷ ἀνθρώπινῳ σώματι αἵματος ἢ ἀνατρέψασθαι ἢ διορθῶσθαι. Ὅθεν ἢ κακὴ τῶν χυμῶν μίξις διὰ τῆς Φλεβοτομίας ἐκ αἰρεται.

§. λε'.

Ἐν τοῖς κακοῖσι πυρετοῖς ἢ σηπεδονώδεις ἐπικρατεῖ ὕλη (§. η'), τὴν ἀρχὴν λαβῶσα ἀπὸ τῆς διεφθαρούσης τῶν ὑγρῶν μίξεως (§. ε'). Ἄλλ' αὐτὴ ἢ ὕλη συνάμα τῇ τῶν ὑγρῶν ἀρχώσεται τὸ τῶν κακοῦσιν πυρετῶν συνίστην αἴτιον (§. §. γ. ἢ η'). Ἐμὴν ἀρα ἢ τῶν ὑγρῶν αὐτὴ πρότερον ἀεθῆ διαίτησις, ἐδεπο-

nis versus partem inflammatam confectione. Quos effectus dum a venesectione, eosque ab illa cito produci spectare licet (§§. XXXI & XXXII), illa omnino erit remedium ad inflammationem repente discutendam haud incongruum.

§. XXXIV.

Venesectio non alios edit effectus, quam qui pendent ab evacuatione sanguinis (§. XXIX.). Sed ex imminuta sanguinis quantitate nullo profus modo perficere licet, mixtionem sanguinis, in corpore humano remanentis, aut depravari, aut corrigi. Unde mala humorum mixtio non tollitur per venesectionem.

§. XXXV.

In febribus malignis putrida materia locum habet (§. VIII), orta a prava humorum mixtione (§. II.). Sed ipsa materia, una cum rarefactione fluidorum, causam febrium malignarum constituit (§§. III & VII.). Nisi igitur status iste massae humorum prius tollatur, numquam in gratiam

tiam cum sanitate redibit aeger ex morbo acuto maligno (§. XXVIII). At, ad hoc efficiendum venæsectio nihil confert (§. ant.). Qua de causa venæsectio in febribus malignis, abstracte consideratis, non est necessaria (§. XXIX & XXXIV.).

§. XXXVI.

Accedentibus ad febrem malignam plethora, gravioribus congestionibus versus loca interiora corporis, illorumque inflammationibus, opus est, ut id eligat remedium therapeutica, quod citissime iisdem mederi valeat (§. XXIV.). Huius conditionis quum sit venæsectio (§§. XXXI & XXXIII.): necesse est, ut in casibus modo enarratis vena pertundatur.

§. XXXVII.

Sed extra hoc quoque casus febris maligna existere potest (§. XXVI). Quoniam vero tum demum utilis est venæsectio in febribus malignis, si ad illas accesserint casus in §. antecedit notati (§. XXXIV.): minime ideo fem-

τε ὁ κόμνων ἀπὸ τῆ κακοήθους πυρετῆ εἰς τὴν ὑγιάν ἐπανελεύσεται (§. κη). Ἄλλὰ γε πρὸς τῆτοῦδὲν συντελεῖ ἡ Φλεβομία (§. ἀνωτ.). Διὸ ἡ Φλεβοτομία ἐν τῷ ἀφρημένῳ θεωραμένοι κακοήθεσι πυρετοῖς ἐκ ἔσιν ἀναγκαία (§. §. κθ. κζ. λδ).

§. λζ'.

Προσερχομένων τῷ κακοήθει πυρετῷ πληθώρας, δεινῶν τε πρὸς τὰς ἐνδοτέρας τῆ σώματος τόπους συμφροήσεων κζ Φλεγμονῶν, τοιαῦτόν τι θραυπεντὶς ἐκλέξασθαι ὀφείλει βοήθημα, ὅπερ ὅτι τάχις αὐτάς ἰάσθαι δύναται (§. κς). Ἐπεὶ τοιαῦτόν τι ἐστὶν ἡ Φλεβοτομία (§. §. λά κζ λγ): ἐν ταῖς ταιούταις συμπτώσεσι σχάται τὴν Φλέβα, ἀνάγκη.

§. λζ'.

Ἄλλὰ δὴ κζ ἐκτὸς τῶν συμπτωμάτων τῶν δύναται ὑπάρχειν ὁ κακοήθης πυρετός (§. κς). Ἐπεὶ δὲ τνικαῦτα μόνον ὀφέλιμος ἡ Φλεβοτομία, ἐπειδὴν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς τὰ §. ἀνωτέρω εἰρημένα συμπτώσει (§. λδ):

διὸ ἐκ αἰεὶ ὠφέλιμος τέτοις ἢ Φλεβοτομία ἔσται.

§. λη'.

Πᾶν τὸ ἐν νοσήματι τιμὴ ἀναγκαῖον βοήθημα, ὠφέλιμον εἶναι ὀφείλει (§. κς'). Ἄλλ' ἢ Φλεβοτομία ἐκ αἰεὶ ὠφέλιμος ἐν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς (§. ἀνωθ'). Ὅθεν αἰθίς συμπεράσσεται τὴν Φλεβοτομίαν ἐκ αἰεὶ ἀναγκ. κ. τ. λ.

§. λθ'.

Διὰ τῆς Φλεβοτομίας ἢ ποσότης μειῖται τὸ αἷματος (§. λ'): θάμεν δὴ τὰ, §. λς' διορισθέντα μὴ παρεῖναι συμπτώματα, εἰδὲν ἤττον δὲ παραλαμβάνεται τὴν Φλεβοτομίαν: τῆνικαὺτα ἢ πρὸς τὴν ἐξάντησιν τῶν ἀγγείων αὐτὴ παραλαμβάνεται, ἢ ἔ. Ἐμὲν τὸ πρῶτον, τῆσιν ἰσορροπία αἰμορρογία, ἢ θανάσιμον εἶναι εἴρηται §. κδ': ὅθεν ἢ Φλεβοτομία ἐν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς βλαβερὸν ἔσται βοήθημα (§. κς'). Ἐι δὲ τὸ ὑπερον τιθεῖται: καὶ τότε δὴ ἢ ποσότης τῆς αἵματος πλέον μειῖται ἢ ἢ ὑγίης ἀπαιτεῖ κατάστασις. ἐν τούτῳ ἢ καὶ διὰ καὶ τὰ ἀγγεῖα ἐν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς μᾶλλον ἐξασθενεῖνται (κατὰ τὰς

semper utilis esse poterit venæsectio in istis febribus.

§. XXXVIII.

Omne remedium necessarium in morbo quodam, utile esse debet (§. XXVII.). Atqui venæ sectio non semper utilis est in febribus malignis (§. anteced.). Hinc denuo concluditur, venæ sectionem non semper &c.

§. XXXIX.

Ope venæ sectionis quantitas sanguinis imminuitur (§. XXX.): pone iam, casus in §. XXXVI. determinatos non adesse, nihilo tamen minus venæsectionem administrari: illatum vel ad depletionem vasorum instituitur, vel non. Si prius, casus æquipollebit hæmorrhagiæ, quam lethalem fore, dictum erat in §. XXIV: unde venæ sectio in febribus acutis malignis noxium erit remedium (§. XXVII.). Sin autem posterius ponatur, tunc etiam sanguinis quantitas plus imminuitur, quam a sanitate conditione postularur: cor ideo & vasa in febribus malignis magis debilitabun-

tabuntur (per princ. patholog.). Sed debilitas vasorum numerum causarum subit, unde excretiones naturales languescunt, ut ideo putridum intra corpus retineatur; quare iam fieri potest, ut venæ sectio, in morbis acutis malignis adhibita, putridæ materiæ excretionem supprimat: a qua causa vero congestiones & inflammationes produci, in superioribus evictum erat. Atque ita in hoc quoque casu noxium remedium erit.

§. XL.

Nullum remedium noxium in morbo quodam poterit esse necessarium (§. XXVII.). Sed iterum fieri potest, ut venæ sectio in febribus acutis malignis nociva sit (§. antec.). Quare neque semper necessaria in iisdem esse poterit.

TANTVM.

παθολογ. αρχάς). Ἄλλ' ἢ τῶν ἀγγείων αἰτία τῆς αἰτίας συγκαταριθμείται αἷς αἰ φυσιολογικαὶ ἐπιπέσεις ἐπίσχοιται, διότι τὸ σπυροειδῆδες κατασχεθῆσεται τῷ σώματι. ὅθεν παραληφθεὶσα ἡ φλεβοτομία ἐν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς, τὰς τῆς σπυροειδῆδες ὕλης ἐπιπέσεις ὑποπίπτει. ἀφ' ἧς αἰτίας συμφορήσεις τῷ αἵματι καὶ φλεγμοναῖς ἐντελεῖσθαι ἐν τοῖς ἀνωτέρω εἰρηται. Καὶ τῶν αἰτιῶν ἡ φλεβοτομία βλαβερὸν ἔσται βοήθημα.

§. μ.

Ὅθεν βλαβερὸν βοήθημα ἐν τινὶ νοσήματι ἀναγκαῖον εἶναι δύναται (§. κζ'). Ἄλλὰ δυνατὸν τὴν φλεβοτομίαν ἐν τοῖς κακοήθεσι πυρετοῖς βλαπτικὴν εἶναι (§. ἀνωτ.) δυνατὸν αἶσα εἰδ' αἰ ἀναγκαῖον τὴν αὐτὴν τῶν αἰτιῶν εἶναι,

ΤΟΣΟῦΤΟΝ.

00A6282

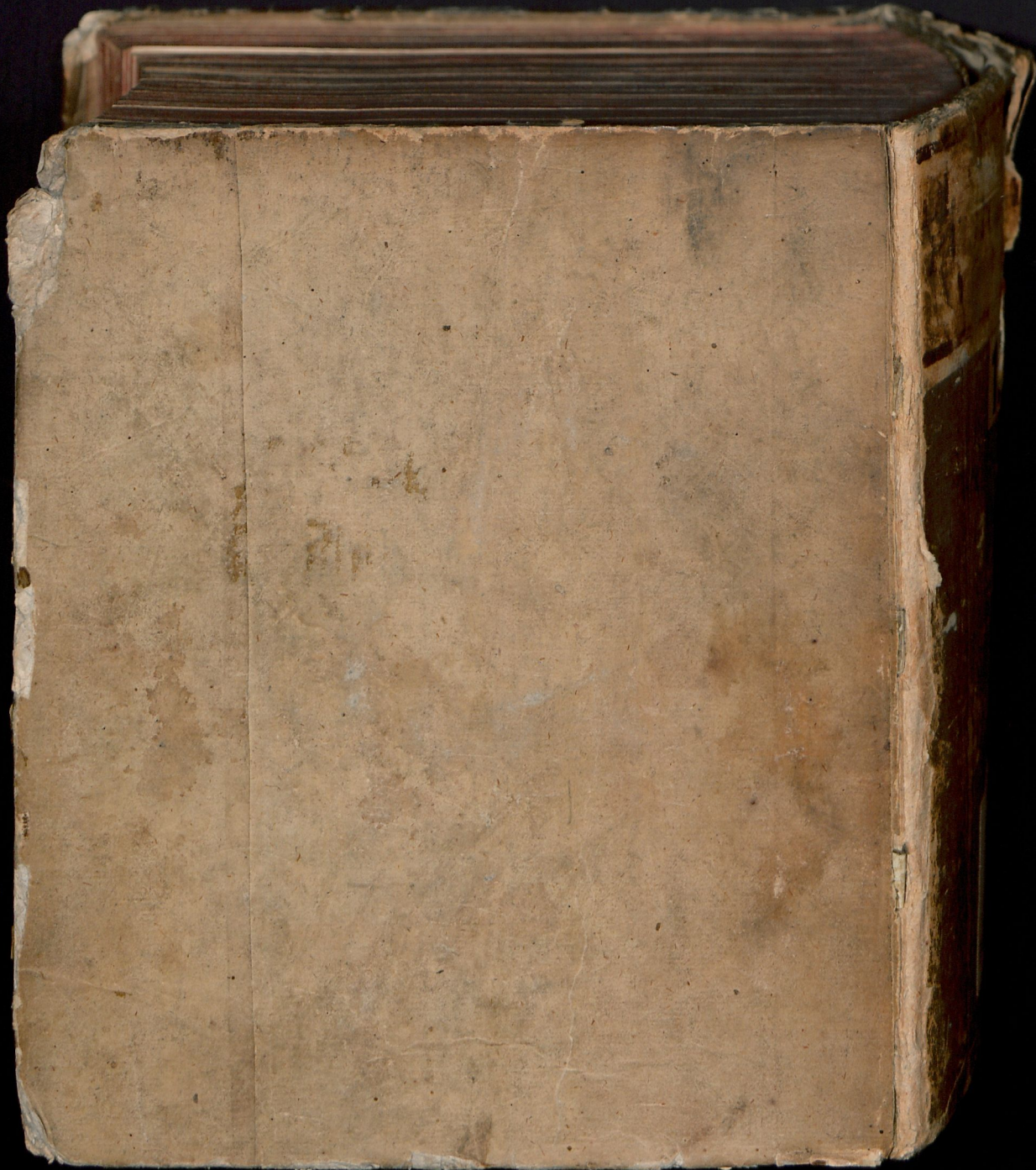
ULB Halle
002 828 103

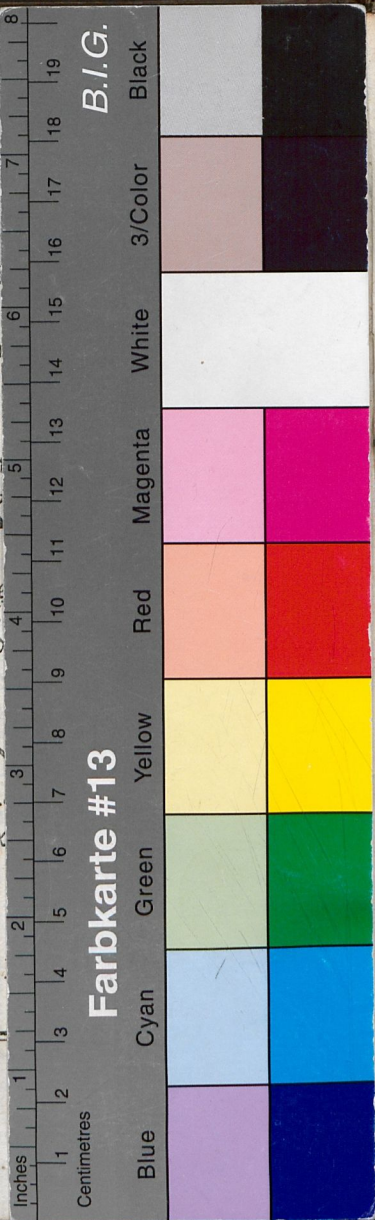
3

Ratio ✓

DE
VENAE SECTIONE
IN FEBRIBVS ACVTIS MALIGNIS
NON SEMPER NECESSARIA

E DECRETO
AMPLISSIMI MEDICORVM ORDINIS
IN REGIA FRIDERICIANA

PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMI PRVSSIAE REGIS A CONSILII INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
FACVLT. MEDICAE SENIORE ET REGIORVM ALVMNORVM EPHORO,
IMPERIALIS ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDE,
ET COMITE PALATINO CAESAREO,

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMSIQVE IN MEDICINA HONORIBVS AC PRIVILEGIIS
MORE MAIORVM LEGITIME CONSEQVENDIS

DIE XVI OCTOBRIIS MDCCCLX.

PVELICE DISPVTABIT

AVCTOR

DEMETRIVS NICOLAI KARAKASSES
SATISTA - MACEDO.

HALAE AD SALICAM,
STANNO SCHNEIDERIANO.

